

ÁVARP STJÓRNARFORMANNS

Kæru ársfundargestir!

Árið 2015 var annasamt ár hjá Stapa lífeyrissjóði. Stjórn sjóðsins hélt samtals 13 fundi á árinu þ.m.t. hefðbundinn undirbúningsfund fyrir mótun fjárfestingastefnu. Sá fundur stendur jafnan í tvo daga og var nú haldinn á Hofstöðum í Skagafirði 5. og 6. nóvember sl.. Á þennan fund eru varamenn boðaðir, auk aðalmanna. Endurskoðunarnefnd sjóðsins hélt samtals 6 fundi á árinu, lífeyrisnefnd sjóðsins sem yfirfer lífeyrisúrskurði fundaði 16 sinnum og fjárfestingaráð sjóðsins 47 sinnum á árinu. Auk þessa eru reglulegir fundir með lögmönnum sjóðsins um innheimtumál og fleira (alls 8 á árinu), auk ýmissa funda sem bæði stjórnar- og starfsmenn sjóðsins sækja.

Uppgjör sjóðsins var nú gert miðað við nýjar reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Mikil vinna var fólgin í upptöku þessara nýju reglna. Hægt er að túlka ýmis atriði reglanna á mismunandi vegu og líklegt er að einhver atriði eigi eftir að breytast þegar meiri reynsla kemst á notkun þeirra. Við upptöku nýju reglnanna þurfti að breyta fyrra árs tölum til samræmis og endurreikna ýmsar kennitölur aftur í tímann. Þetta reyndist viðamikil verk og tímafrekt. Það er þó skoðun okkar að nýju reglurnar séu að flestu leyti til bóta.

Árið 2015 var hagfelld rekstrarár og öll eignasöfn í stýringu hjá sjóðnum skiluðu jákvæðri raunávöxtun. Þannig var raunávöxtun Tryggingadeildar 9,2% og raunávöxtun á söfnum Séreignardeildar var 2,7% á Innlána safninu, 7,9% á Varfærna safninu og 8,0% á Áræðna safninu.

Heildareignir sjóðsins í árslok námu rúmlega 178 milljörðum króna og jukust um tæplega 21,5 milljarða á árinu. Hrein eign tryggingadeildar nam 174,4 milljörðum og Séreignardeildar 4,8 milljörðum.

Á árinu 2015 náðist samkomulag við Glitni vegna afleiðusamninga, sem lengi var óvissa um í bókum sjóðsins. Niðurstaðan í því uppgjöri var vel ásættanleg fyrir sjóðinn og má segja að með því hafi áhrifum bankahrunsins á efnahag sjóðsins endanlega lokið, nærri 8 árum eftir þann atburð.

Fjöldi lífeyrisþega, sem fengu greiddan lífeyri frá tryggingadeild sjóðsins á árinu var 8.094 og fjölgaði um 476 frá fyrra ári. Greiddur lífeyrir nam samtals ríflega 4,5 milljörðum króna og hækkaði um 9,5% frá fyrra ári. Þar sem iðgjöld til sjóðsins hækkuðu enn meira eða um 11,4%, lækkaði lífeyrisbyrðin milli ára, en nokkuð er síðan það gerðist síðast.

Nýgerðir kjarasamningar, sem hækka mótframlag launagreiðanda til sjóðsins, eiga eftir að hafa umtalsverðar breytingar í för með sér fyrir sjóðinn og sjóðfélaga hans. Hvernig þessu nýja mótframlagi verður endanlega ráðstafað á eftir að útfæra hjá sjóðnum.

Á ársfundi sjóðsins í fyrra 2015 var samþykkt að taka upp nýtt réttindakerfi. Grundvallar munur er á nýja kerfinu og því gamla, því í nýju kerfi myndast réttindi í samræmi við ávöxtun eigna. Í hinu gamla mynduðust réttindi m.v. fastákveðna réttindatöflu, sem byggði á því að sjóðurinn næði 3,5% raunávöxtun á hverju ári. Þetta gekk ekki alltaf eftir og því myndaðist munur á eignum sjóðsins og skuldbindingum.

Nýja kerfið tók gildi nú um sl. áramót. Mikil vinna hefur farið í að undirbúa og innleiða upptöku á þessu nýja kerfi. Á það bæði við um útreikninga, kynningar, breytingar á hugbúnaðarkerfum, undirbúning starfsfólks o.s.frv. Í þessu efni er sjóðurinn að fást við algerlega nýja hluti, sem enginn íslenskur sjóður hefur áður fengist við. Verkefnið er flókið og því eðlilegt að nokkurn tíma taki að ná tökum á þessum yfirflutningi. Að mestu leyti hefur þetta tekist vel, þótt upp hafi komið ýmis mál sem þurft hefur að skera úr. Nýja kerfið á að tryggja mun betur en áður að jafnvægi sé á milli eigna og skuldbindinga.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins hefur farið batnandi undanfarin ár. Hún fór í neikvæða stöðu við bankahrunið en var orðin jákvæð í lok árs 2015 m.v. gamla réttindakerfið. Í nýja réttindakerfinu, sem tók gildi um sl. áramót eiga eignir og skuldbindingar að haldast mun betur í hendur, þannig að halli eða umframeign eiga síður að myndast.

Miklar umræður hefa verið innan sjóðsins um sjóðfélagalán og fyrirkomulag þeirra. Sjóðurinn hefur undanfarin ár veitt slík lán í gegnum samning við lánastofnanir. Ljóst er að það fyrirkomulag er ekki hagkvæmt lengur. Skiptar

skoðanir hafa verið innan stjórnar hversu mikla áherslu á að leggja á sjóðfélagalán í starfsemi sjóðsins og hverju má til kosta, svo ekki sé verið að greiða með þessum lánveitingum. Sjóðurinn er enn að skoða þessi mál og vinna að útfærslu á fyrirkomulagi á íbúðalánum sem er hagkvæmt bæði fyrir þá sjóðfélaga sem taka lán, en einnig fyrir þá sjóðfélaga, sem ekki taka lán og eru í raun að fjármagna lán annarra sjóðfélaga. Þarna þarf að ríkja ákveðið jafnvægi sem mikilvægt er að finna.

Aukinn lífaldur var mikið til umræðu á árinu, en ljóst er að haldi sú þróun áfram mun það hafa mikil áhrif á getu bæði lífeyrissjóða og opinberra aðila til að greiða lífeyri í framtíðinni, a.m.k. ef við það er miðað að lífeyristökualdur verði óbreyttur. Í raun má þó segja að tiltölulega góð samstaða sé um að hækka lífeyristökualdur í takt við hækkandi lífaldur og bjóða jafnframt upp á aukinn sveigjanleika. Þó verður einnig að huga að því að sú snemmtæka lífeyristaka sem nú er heimil, þ.e. frá 60 ára aldri, hlýtur einnig að koma til athugunar þegar þessi þróun er metin. Stapi lífeyrissjóður hefur skoðað hvort ekki megi byggja breytingar vegna lífaldurs inn í samþykktir sjóðsins, þannig að breytingar á lífeyristökualdri gerist nokkuð í takt við breytingar á lífaldri.

Miklar umræður urðu innan stjórnar sjóðsins vegna veru hans í Landssamtökum lífeyrissjóða, en stjórnarmenn í sjóðnum hafa gert ýmsar athugasemdir við starfsemi samtakanna. Fór svo að stjórn Stapa ákvað að segja sig úr samtökunum. Var það gert í maí 2015 og átti úrsögnin að taka gildi í byrjun árs 2016, skv. samþykktum Landssamtakanna. Í framhaldi af þessu fóru fram viðræður milli sjóðsins og samtakanna. Þær viðræður voru gagnlegar, þar sem samtökin tóku tillit til margra þeirra atriða sem stjórn sjóðsins hafði gagnrýnt. Í þessu ljósi var ákveðið að draga úrsögnina til baka, en fylgjast áfram með því hverju þátttaka sjóðsins í samtökunum skilar.

Stjórn sjóðsins ákvað að fara í svokallað árangursmat stjórnar, sem er nýjung í starfseminni. Matið var framkvæmt af KPMG og út úr því komu ýmsar gagnlegar upplýsingar og ábendingar um hvernig bæta má stjórnarstarfið og starf sjóðsins almennt. Í kjölfar þess var starfsreglum stjórnar breytt, þar sem m.a. er kveðið á um að árangursmat stjórnar verði eftirleiðis árlegt, auk ýmissa fleiri atriða sem formfesta betur starf stjórnar. Einnig gekk stjórnin frá stjórnháttayfirlýsingu, sem

nú er birt með ársreikningi, sem og starfskjarastefnu, sem lögð er fyrir ársfund nú. Þá var skerpt á ýmsum reglum sem eru í gildi hjá sjóðnum.

Sjóðurinn ákvað að gera viðamikla könnun á viðhorfum sjóðfélaga til ýmissa atriða tengdum sjóðnum og lífeyrismálum almennt. Könnunin var gerð í árslok 2015. Það er vilji stjórnar að slíkar kannanir verði fastur þáttur í starfi sjóðsins og upplýsingar úr þeim nýtist við stjórnun hans. Stjórnendur sjóðsins verði með þessum hætti betur meðvitaðir um viðhorf og vilja sjóðfélaga og um leið betur í stakk búnir til að stýra sjóðnum í takt við vilja sjóðfélaga og vera í fyrirsvari fyrir lífeyrissparnað þeirra.

Það er okkar von að góður sjóður geti orðið enn betri – og að því viljum við vinna.

Það er öllum ljóst sem á þessum ársfundi eru að skugga bar á hjá sjóðnum fyrir nokkrum dögum þegar framkvæmdastjóri sjóðsins sagði starfi sínu lausu og vék úr starfi. Ástæða uppsagnarinnar var umfjöllun Kastljóss um þá staðreynd að hann tengdist 2 aflandsfélögum í svonefndum Panamaskjölum og að hann hefði ekki upplýst stjórn um þau tengsl. Mál þetta hefur reynt mjög á stjórn og starfsmenn sjóðsins og er allt annað en skemmtilegt að standa í. Ekki verður gerður starfslokasamningur við fyrrverandi framkvæmdastjóra né honum greidd laun umfram það sem eðlilegt getur talist miðað við málsatvik. Þrátt fyrir þennan skugga er vert að minnast þess að vinna hans fyrir sjóðinn og samstarf við stjórn hefur í gegnum tíðina verið með miklum ágætum og á hann þakkar okkar skilið fyrir það. Það er því sjónarsviftir og viss söknuður hjá mörgum okkar að kveðja hann sem framkvæmdastjóra.

Ég læt þessu lokið en vil fyrir hönd stjórnar flytja starfsfólki sjóðsins einlægar þakkar fyrir gott og ánægjulegt samstarf á liðnu starfsári, með óskum um að komandi ár verði okkur öllum gjöfult.